

136/23.2.1926

**Suomen Lähetystö
Finlands Beskickning
Légation de Finlande**

Riga, 23/2 1926.

N:o 111/L1.

Preid.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
32/1564 K.D. 26		
26/2. 26	in -	Liit. 1
YHÄÄ	OSASTO	ASIA
5.	C26.	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 136 Liettuasta

jossa:

- 1) Transito vesiteillä (siv. 1)
- 2) Liettuan vuosipäivä (siv. 2)

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sylvander

ktta A. W:hoff.

K. Herra

Ulkoasiainministeri S e t ä l ä,
Helsinki.

Raportti N:o 136 Liettuasta.Transito vesiteillä,

joka oli pääasiallisesti aikaisemmin aiheuttanut Köpenhaminan ja Luganon konferenssit Liettuan ja Puolan välillä, on nyt Liettuassa ratkaistu deklaratiossa, jonka Liettuan hallitus on julkaissut täällä maan virallisessa lehdessä noin kaksi viikkoa sitten. Siinä mainitaan ehdot, joilla uitto Niemen (Memel) virralla voi tapahtua ja ovat nämä ehdot, kuten Liettuan ulkoministeri minulle tänään selitti, Barcelonan konferenssin päätösten mukaiset eli niin sanoakseni kansainväliset ja kaikille samat, siis myöskin Puolalle ja se/n teollisuuslaitoksille, metsäyhtiöille ja liikemiehille. Kovnon lehdissä on tapahtumalle annettu suuri merkitys ja huomautettu sen ulkopolitise-sta tärkeydestä, m.m. että nyt ei pitäisi Puolan voida tähänastisen tapansa mukaan valittaa Liettuan asettelevan esteitä Puolan metsätalouden kehitykselle ja sen (Puolan) pitäisi enää käyttää tätä seikkaa tekosyynä agitoidessaan "suuressa maailmassa" Liettuaa vastaan. On huomautettu niinkään siitä, että ilman neuvotteluja ja pöytäkirjoja on vaikea ja komplisoitu uittokysymys ratkaistu ja Niemen (Memel) virta neutraloitu kansainväliselle vesiliikenteelle. Olen täällä Tanskan edustajalta kuullut, että transito vesiteillä olisi ratkaistu aivan niitten periaatteitten mukaisesti, joihin Köpenhaminan konferenssi oli päästy. Vaikka uiton ehtojen pitäisi olla kaikille samat, huhutaan täällä jo joittenkin ulkomaalaisten edustajain taholta, että tokkohan Liettua noin vain antaa Puolan tukkien kulkea virtaa myöten maansa läpi. Tällöin voisi Puola myydä tukkinsa saksalaisille, englantilaisille y.m. firmoille, joitten olisi helpompi uittaa, mikä luonnollisesti ei ole Puolalle yhtä edullista kuin muuten. Mutta onhan Puolan metsiä Bielowiezissä myyty ennenkin englantilaisille firmoille puolalaisen liikepääoman puutteessa. Näyttää siltä, että tähän nyt tapahtuneeseen ratkaisuun on SSSR vaikuttanut ja siitä on kuulemma ollut myös puhe Tshitsherinin käydessä täällä viime joulun tienoissa. Onhan Venäjälläkin intressinsä puutavaran uittoon Liettuan läpi ja se ajatteleekin eksploatoida läntisiä metsiään osaksi tätäkin tietä, Memelin kautta. Minusta näyttää siltä, että SSSR:n uskottelut 100.000 ha:n metsää luovuttamisesta Liettualle, mistä Liettuan-Venäjän rauhansopimuksessa mainitaan, ovat syntyneet Liettuan taloudellisen komission Moskovan-matkan yhteydessä siinä tarkoituksessa, että Liettua neutralisoisi vesitiensä venäläisellekin puutavaraksi ja Venäjä näin ollen pääsisi kilpailemaan puolalaisen puutavaran kanssa.

Mutta rauhansopimuksessa ei puhuta mainittujen 100.000 ha hinnasta. Liettua on ajatellut saavansa ne ilmaiseksi, mutta Venäjä voi asettaa niille hinnan, vieläpä hyvin korkeankin.

Kaunas, 17/2 1926.

Liettuan vuosipäivä,

16 p. helmikuuta, vietettiin entiseen tapaan runsaine ohjelmineen. Tahtoisin mainita tässä yhteydessä sen seikan, että Liettuan eduskunnan juhlaistunnossa toimi nyt puhemiehenä ensi kerta opposition mies, tri Staugaitis, joka on aivan äskettäin valittu toimeen. Vaikka hänen juhlapuheettaan on pidettävä hyvin tasapuolisena ja tunnustusta hallituspuolueille, liettualaiselle oikeistolle, antavana, niin kuului siinä sellaisia kontia, jotka viittaavat oppositiopuolueitten ohjelmaan sisäpolitisissä kysymyksissä. Tri Staugaitis on muuten kokenut politikko ja parlamenttimies ja ollut paljon mukana Liettuan äkinäisen ja tulisen puolue-elämän kamppailuissa. Entinen puhemies Petrulis, (ent. pääministeri ja pitkäaikainen finanssiministeri), joka on kauan ollut liettualaisen oikeiston johtomiehä, on kuin "poispyyhitty" eikä häntä näkynyt missään juhlatilaisuuksissa. Hänen entiset kannattajansa eivät asettaneet häntä enää puhemiesehdokkaaksi niitten pahojen huhujen, rettelöitten ja polemisten kirjoitusten tähden, jotka viittaavat hänen jotenkin "hyötynneen" valtion suurissa tilauksissa m.m. Saksassa. Väitetään, ettei hänestä tule enää edes kansanedustajaehdokasta Liettuan tulevissa eduskuntavaaleissa, jotka pidettäneen ensi toukokuun alussa. Kun näin ollen Petruliksesta ei tullut puhemiesehdokasta, antoivat jotkut hänen kannattajistaan, tai oikeammin entisistä kannattajistaan äänensä tri Staugaitisille (ensimmäinen varapuhemies on samanniminen -- kuningas eli pappismies Staugaitis -- mutta oikeistomies) ja näin tuli tri S. valituksi kahden äänen enemmistöllä.

Täällä on liikkunut huhuja, että eduskunta mahdollisesti tulisi hajotettavaksi, jos oppositio liiaksi nostaa päätään -- aito liettualaista --, mutta näyttävät nämä huhut tällä hetkellä perin heikoilta.

Reino Sylvander

kta A. W-hoff.

137/7.4.1926

Prend.

Suomen Lähetystö

Riika, 7/4 1926.

N:o 193/L1.

ULKOASIAINMINISTERIO			
N:o 45 / 1566 RD		26	
9/4. 26	?	-	2
5.	C96.		

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 137 Liettuasta

jossa:

1) Liettua ja non agression (siv.1)

2) Liettuan-Puolan rajaselkkaus (siv.3)

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mitä syvimmästä kunnioituksestani

K. Herra

Ulkoasiainministeri S e t ä l ä,
Helsinki.

Reino Tyrväinen

yhä mahdollista, että Venäjän uusi esitys täsmällisessä kirjallisessa

Liettua ja non aggression muodossa on esitetty toivoisuus — viipyy sekin. Sama hen-

kiilo kertoi vielä, että Venäjän uusi esitys non aggressionin suhteen, jossa sivumennen mainitsin myös Liettuan suhteesta Venäjän tekemään non aggression-sopimusehdotukseen ja Ministeriön sähkösanomaan O 13, jossa tiedotetaan min. Hackzellin ilmoitus, että Liettua ei voi yhtyä Vilnan kysymyksen vuoksi Viron ja Latvian kanssa yhteiseen sopimukseen ja päättäneen odottaa muita tehdä sopimuksen Moskovan kanssa, pyydän saada palata asiaan ja tarkistaa sitä.

Liettuan nykyinen erittäin varovainen ulkoministeri haluaa mainitussa raportissani N:o 106 oli asia tietysti esitetty niin kuin se täällä näytti olevan, nimittäin Latvian ulkoministeriön balttilaisen osaston ja Liettuan tšekäläisen edustajan keskustelujen pohjalla. Olen pääsiäispyhien kuluessa ollut tilaisuudessa vielä puhumaan asiasta sekä Liettuan tšekäläisen edustajan että min. Albatsin kanssa. Mitä jälkimäiseen tulee, ei hän vielä kukaan tiennyt mitään siitä, että Liettua aikoo tehdä non aggression sopimuksen Venäjän kanssa yksikseen ilman Latviaa ja Viroa, vaan piti luonnollisena että nämä kolme maata tekisivät sen yhdessä ja alleviivasi erikseen sitä, että Venäjän uusi esitys eroaa edellisestä esityksestä juuri siinä, että Venäjä nyt suostuu yhteissopimukseen Baltian maitten kanssa. Kun en ole vielä tavannut Venäjän edustajaa hänen sairautensa vuoksi, pyydän saada tiedottaa hänestä ensi tilassa, jos hänen sanansa siihen aluetta antavat. Olen vakuutettu, että Liettuan tšekäl. edustaja, jonka politiikka tähtää mitä lähimpiin ja parhaimpiin väleihin Latvian kanssa, on myös yhteissopimuksen kannalla, ja minusta tuntuu, että hänen sanansa, ettei hän ole Kovnosta saanut minkäänlaisia tietoja Liettuan toimenpiteistä erisopimuksen hyväksi Venäjän kanssa, ovat totuuden mukaiset. Mutta asiaa tutkiessani olen kuitenkin saanut tietoja, jotka viittaavat siihen suuntaan, että Kovnon hallituksessa olisi joku ehkä jotkut vakavasti korottaneet äänensä erisopimuksen puolesta toivoen että jos Liettua näin menettelisi, se voisi saada sopimuksessa Vilnan kysymyksen esille jossakin sille edullisessa muodossa. Henkilö (diplomaatti) joka tämän kertoi ja joka Kovnosta saapui tänne pyhiksi vakuutti varmasti, että kaikesta huolimatta Liettuan hallituksella ei ole k.o. asiassa kantaa eikä tule pitkään aikaan olemaankaan, sillä ulkopolitiikka on saanut väistyä vaalipolitiikan tieltä. Kun eduskuntavaalit toimitetaan Liettuassa ensi toukokuun 8 ja 9 p:nä. ja valtakunnan presidentin vaali viimeistään kuukausi sen jälkeen (nykyistä presidenttiä ei voida valita uudelleen, koska on valittu jo kaksi kertaa) niin on hyvin mahdollista, että Liettuan hallituksen kanta k.o. asiassa jää edelleenkin avoimeksi ensi kesään. Toiselta puolen voi olla

yhntä mahdollista, että Venäjän uusi esitys täsmällisessä kirjallisessa muodossa — kuten täällä on lausuttu toivomus — viipyy sekun. Sama henkilö kertoi vielä, että aikaisemmin, kun Venäjän non aggression esitys oli tullut Liettuassa tunnetuksi, oli se herättänyt innostusta ja oli huhuttu että sopimus olisi tehtävä mitä pikimmin ja siinä tapauksessa, etteivät Latvia ja Viro suostu siihen, yksikseen ilman näitä. Mutta sanoi hän, että sellaisia huhuja ei enää kuule. Ne ovat unohtuneet vaalikuuneen noustessa.

Kun viime helmikuun puolivälissä Kovnossa käydessäni sain sen vaikutelman, että Liettuun nykyinen erittäin varovainen ulkoministeri haluaa lykätä monet vähemminkin tärkeät kysymykset ratkaistaviksi vaalien jälkeen, niin näyttää siltä, että kysymyksessä — tehdäkö non aggression sopimus yhdessä vai erikseen? — ei Liettuan hallitus ole tehnyt Popullista päätöstä, vaan antaa asiain näyttää siltä kuin sekin Latvian tavoin olisi yhteissopimuksen kannalla. Tällöin johtuu Liettuan tšekäläisen edustajan suhde kysymykseen pääasiallisesti hänen omasta harrastuksestaan ja nähtävästi Latvian hallituksen vaikutuksesta, mikä suhde myös vahvistaa sitä käsitystä, että Liettua, jonka ulkopoliittikkaa tosin pidetään yllätysriikkaana ja "äksynä", ei toistaiseksi ole ottanut selvää kantaa asiassa.

Mitä tulee ulkoministeri Reinys'in Moskovan matkaan, on siitä mainittu, että se olisi tarkotettu pääasiallisesti "vastavierailuksi" Tshitsheerinin Kovnossa käynnin johdosta ja että taloudellisten ja kaupallisten kysymysten käsittelyt tulisivat olemaan etusijassa ja Liettuan taloudellisen komission Moskovassa käynnin jatkona.

... Mitä tulee ulkoministeri Reinys'in Moskovan matkaan, on siitä mainittu, että se olisi tarkotettu pääasiallisesti "vastavierailuksi" Tshitsheerinin Kovnossa käynnin johdosta ja että taloudellisten ja kaupallisten kysymysten käsittelyt tulisivat olemaan etusijassa ja Liettuan taloudellisen komission Moskovassa käynnin jatkona.

... Mitä tulee ulkoministeri Reinys'in Moskovan matkaan, on siitä mainittu, että se olisi tarkotettu pääasiallisesti "vastavierailuksi" Tshitsheerinin Kovnossa käynnin johdosta ja että taloudellisten ja kaupallisten kysymysten käsittelyt tulisivat olemaan etusijassa ja Liettuan taloudellisen komission Moskovassa käynnin jatkona.

... Mitä tulee ulkoministeri Reinys'in Moskovan matkaan, on siitä mainittu, että se olisi tarkotettu pääasiallisesti "vastavierailuksi" Tshitsheerinin Kovnossa käynnin johdosta ja että taloudellisten ja kaupallisten kysymysten käsittelyt tulisivat olemaan etusijassa ja Liettuan taloudellisen komission Moskovassa käynnin jatkona.

Reinys'in lausuma

Riga, 6/4 1926.

Liettuan-Puolan rajaselkkaus

helmikuun loppupuolella meni "ulkonaisesti" ja pääasiallisesti, kuten sähkösanomassani N:o 19, 19/3 -26, olen tiedottanut, että Puola nimittäin Kansainliiton neuvoston painostuksesta taipui perääntymään ja vapauttamaan vangitsemansa liettualaiset rajavartiot, mutta tuo "perääntyminen" näyttää vaativan tarkistusta m.m. siinä sunteessa, että puolalaiset (luvultaan noin kaksisataa miestä) eivät kuitenkaan perääntyneet takaisin aivan demarkatiolinjalle asti, koska Liettuan lehdistä on pidetty suurta ääntä siitä, että osa vallattua tukkimetsää olisi osittain vieläkin puolalaisten hallussa. Liettuan-Puolan väliset rajaselkkaukset ovat viime aikoina käyneet entistään paljon harvemmiksi, ja mitä tämän selkkauksen syyhyn tulee, niin pitävät puolalaiset liettualaisia ja liettualaiset päinvastoin puolalaisia syyllisinä, siis aivan kuten ennenkin. Olen juuri kuullut niin sanoakseni todellisista^{at} syyistä mielenkiintoisen väitteen, joka ei ole aivan perätön. Liettuan taholta on nimittäin jossakin määrässä provosoitu puolalaisten hyökkäystä, jotta olisi saatu Liettuan eduskunnassa sotatilaa rajavyöhykkeellä jatketuksi, kun asia pari päivää senjälkeen, kun rajaselkkaus t-apantui, oli eduskunnassa käsittelyn alaisena. Väite perustuu siihen todenmukaiseen edellytykseen, että sotatila rajavyöhykkeellä on tulevissa eduskuntavaaleissa edullinen nykyiselle Liettuan hallitukselle, s.o. kristillis-demokraattiselle blokille, joka saikin sotatilan pidennyksen ajetuksi läpi viittaamalla m.m. rajaselkkaukseen. Käytännössä oli provosointi t-apantunut siten, että eräällä Liettuanⁱⁿ kuuluvalla maatilalla, josta pieni, mutta hyvä kulma tukkimetsää on Puolan puolella rajaa, oli lähetetty miehiä tähän metsään tukkipuita kaatamaan. Puolalaiset olivat sitten karkottaneet tukkityömiehet, vieläpä vallanneet Liettuan puolelta noin 15 na suuren alan parasta metsää, eksploaointitarkoituksessa. Tällainen käsitys asiasta näyttää olevan ainakin täällä ulkoministeriössä nyt vallalla. Se että asiaa tutkimaan asetetun komission tuloksia ei ole vielä saatu, tukee myös yllämainittua käsitystä. Mainittakoon vielä, että yritykset saada tukkeja rajan yli ovat joskus ennenkin aiheuttaneet rajaselkkauksia Liettuan ja Puolan välillä.

Reinoldy Landz

138/20.4.1926

Suomen Lähetysistö
Légation de Finlande

W Riika, 20/4 1926.

N:o 234/L1.

Strand.

ULKOASIAINMINISTERIO		
54/1567	K	26
19/4. 26	ie -	LII /
5	C26.	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 138 Liettuasta

jossa:

Jälkimmäinkejä Liettuan delegation Gene-
ven matkalta

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Tyrväinen

K. Herra

Ulkoasiainministeri S e t ä l ä.

Helsinki.

Raportti N:o 138 Liettuasta.Jälkimaininkeja Liettuan delega-
tion Geneven matkalta.

Tämän mukana lähetän kunnioittaen jäljennöksen Liettuan ulkoministeri Reinysin nootista Kansainliiton neuvoston puheenjohtajalle 12 p:ltä maaliskuuta 1926, jonka nootin min. Reinys jätti Genevessä asianomaiselle henkilölle. (Kuvaavaa Liettuan oloille on, että jäljennös, jonka pyysin heti osalomalta palattuani viime kuun puolivälissä, saapuu nyt vasta kuukauden kuluttua.)

Pyydän samalla saada vielä palata mainitun Liettuan delegation matkan jälkimaininkeihin.

Liettuan le/ndistöstä päättäen oltiin Liettuassa delegation matkaan hyvin tyytymättömiä, kuten tavallista. Jo ennenkuin min. Reinys oli ennättänyt kotiin levitti oppositio huhua, että hän tahallaan olisi viivytellyt paluumatkaa, vaikka hän todistettavasti ei olisi voinut saapua aikaisemmin takaisin. Kot/ona antamassaan haastattelussa oli min. Reinys valittanut m.m. sitä, ettei K.L:n neuvosto ollut ottanut Liettuan-Puolan viime rajaselk-kausta käsittelyn alaiseksi, vaikka hän oli kovasti sitä vaatinut, vaan oli neuvosto Puolan delegation pyynnöstä ja japanilaisen puheenjohtaja Ishin esityksestä lykännyt asian lisätietojen hankkimisen vuoksi. Vasta tämän jälkeen oli Liettuan delegaatti tri Zaunius saanut esiintyä ja esittää kysymyksen tärkeyttä Liettualle. Tri Zauniukselle oli sitten vastattu, että neuvosto oli jo lykännyt asian käsittelyn aikaisintaan kesäkuuhun. Puolan delegaatti oli kuulemma saanut esiintyä ennen päätöksen tekoa, sanoi min. Reinys haastattelussaan. Muuten, Puola oli aikaisemmin kuin Liettua ilmoittanut rajaselkkauksista K.L:n neuvostolle, mikä oli tehnyt sen vaikutuksen Genevessä kuin olisi Liettua hyökännyt, sanoi min. Reinys, mikä oli ollut Liettualle minus.-Memeliläisen Einheitsfrontin delegation valitus oli saanut Liettualle edullisemmän ratkaisun. Min. Reinys oli sanonut, että hänen mielestään on Einheitsfrontin memorandum sekä epälojali että lainvastainen, koska vain K.L:n jäsenet, eivätkä jäse/nvaltion kansalaiset voi käännyä suoraan Kansainliiton puoleen, eikä Memelin sopimuksessa myöskään ole Memelin asukkaille tällaista oikeutta annettu. Oli sanonut, että memorandum-valitus oli herättänyt epäluuloa.-Luultavasti juuri yllämainitussa haastattelutilaisuudessa olivat jotkut liettualaiset sanomalentimiehet tehneet min. Reinys'ille kysymyksen, eikö olisi parempi, että Liettua eroaisi Kansainliitosta, koska sen ääntä ja oikeutettuja vaatimuksia ei haluta vakavasti kuunnella ja koska Puola suurempana valtakuntana ajaa Liettuan Kansainliitossa syrjään. Tähän oli

min. Reins vastannut, että se olisi Liettualle vielä suurempi vahinko, joskoska Kansainliitto kaikista huolimatta on se paikka, jossa Liettua parhaiten pääsee kosketuksiin muitten kansojen hallitusten kanssa. Tämän kyselyn yhteyteen on täällä asetettu nuhu, että Neuvostoliitto olisi "kuiskannut" Liettualle jotakin ereamisesta. Kansainliitosta ja antanut ymmärtää, että Liettua Neuvostoliiton ja joittenkin muitten maitten kanssa voisi muodostaa Kansainliittoa vastaavan laitoksen idempänä, jolloin siitä olisi Liettualle enemmän hyötyä kuin nyt.

n a pas pu ne pas attirer l'attention de Gouvernement Lithuanien.

C'est avec un certain souci et non sans appréhensions que le Gouvernement Lithuanien suit le développement récent de cette question, d'autant plus qu'elle ne vient de se poser devant lui qu'à une date assez récente.

Partageant les appréhensions manifestées par quelques Gouvernements s'opposant à une solution prématurée et trop rapide d'une question d'une telle envergure, le Gouvernement Lithuanien considère de son devoir d'attirer l'attention des Membres du Conseil et de l'Assemblée sur un point particulier de ce problème.

C'est l'appui que la demande de la Pologne à obtenir un siège permanent au sein du Conseil de la Société des Nations paraît avoir trouvé auprès de membres de la Société qui oblige le Gouvernement Lithuanien à préciser, dès à présent, son point de vue dans cette question.

Les procédés dont a usé la Pologne pour s'emparer de l'ancienne capitale de la Lithuanie ont été très sévèrement mais fort justement appréciés par la Société des Nations. "L'occupation de Vilna", déclarait, le 14 octobre 1920, le regretté M. Léon Bourgeois, Président du Conseil de la Société des Nations, à M. Paderewski, Délégué de la Pologne, "est donc une violation des engagements pris vis-à-vis du Conseil de la Société des Nations et il est impossible à celui-ci de ne pas demander au Gouvernement polonais quelles mesures immédiates il compte prendre pour assurer le respect des engagements".

A Son Excellence

Monsieur le Président du Conseil
de la Société des Nations

C E N È V E.

DÉLÉGATION DE LITHUANIE

à la

GENÈVE, le 12 mars 1926.

SOCIÉTÉ DES NATIONS

Monsieur le Président,

La question de l'élargissement du Conseil de la Société des Nations, question si importante et grosse de graves conséquences, n'a pas pu ne pas attirer l'attention de Gouvernement Lithuanien.

C'est avec un certain souci et non sans appréhensions que le Gouvernement Lithuanien suit le développement récent de cette question, d'autant plus qu'elle ne ~~viens~~ vient de se poser devant lui qu'à une date assez récente.

Partageant les appréhension manifestées par quelques Gouvernements s'opposant à une solution prématurée et trop rapide d'une question d'une telle envergure, le Gouvernement Lithuanien considère de son devoir d'attirer l'attention des Membres du Conseil et de l'Assemblée sur un point particulier de ce problème.

C'est l'appui que la demande de la Pologne à obtenir un siège permanent au sein du Conseil de la Société des Nations paraît avoir trouvé auprès de membres de la Société qui oblige le Gouvernement Lithuanien à préciser, dès à présent, son point de vue dans cette question.

Les procédés dont a usé la Pologne pour s'emparer de l'ancienne capitale de la Lithuanie ont été très sévèrement mais fort justement appréciés par la Société des Nations. "L'occupation de Vilna", déclarait, le 14 octobre 1920, le regretté M. Léon Bourgeois, Président du Conseil de la Société des Nations, à M. Paderewski, Délégué de la Pologne, "est donc une violation des engagements pris vis-à-vis du Conseil de la Société des Nations et il est impossible à celui-ci de ne pas demander au Gouvernement polonais quelles mesures immédiates il compte prendre pour assurer le respect des engagements".

A Son Excellence

Monsieur le Président du Conseil
de la Société des Nations

GENÈVE.

La faiblesse inhérente aux débuts de la Société des Nations ne lui a pas permis jusqu'ici de donner une suite à ce blâme officiel et la Pologne a pu profiter impunément de son acte de violence. En plus le Gouvernement polonais, qui avait commencé par désavouer lui-même le Général Zeligowski / actuellement Ministre de la Guerre dans le cabinet de M. Skrzynski /, en le qualifiant de rebelle, en est arrivé dans la suite à assumer la responsabilité de cet acte. Il résulte, en effet, d'une publication de l'ancien Ministre d'Italie à Varsovie, M. Tommasini, que le 6 décembre 1922 le Maréchal Pilsudski a déclaré officiellement devant une réunion des Ministres des Etats-Unis d'Amérique, de Grande-Bretagne, de France et d'Italie, que le Général Zeligowski avait occupé Vilna sur l'ordre formel du Gouvernement et que Zeligowski était un fidèle soldat qui n'avait jamais été rebelle.

C'est la violation du droit international mettant la Pologne en possession de l'objet de son conflit avec la Lithuanie qui lui a permis de montrer la plus grande intransigeance pendant les négociations qui se sont poursuivies devant la Société des Nations et qui se sont terminées par un échec fatal.

La solution qu'a prétendu donner au conflit polono-lithuanien la Conférence des Ambassadeurs, par sa décision du 15 mars 1923, décision outrepassant le mandat de la Conférence et se présentant comme une consécration d'une violation manifeste du droit international, ne saurait en effet être acceptée par la Lithuanie. Par conséquent ce conflit, créant un malaise dans toute l'Europe orientale reste toujours ouvert et le sera aussi longtemps que la violation du droit international dont il est le résultat ne sera pas réparée.

Le Conseil de la Société des Nations est l'organe auquel incombe plus particulièrement l'exécution de la mission sacrée de la Société de veiller à ce que soient "entretenues au grand jour les relations internationales fondées sur la justice et l'honneur", et à ce que soient "observées rigoureusement les prescriptions du droit international", que le préambule du Pacte indique comme nécessaires pour garantir la paix et la sécurité.

Ce rôle de gardien de la légalité internationale, qui est dévolu au Conseil ne permet pas, de l'avis du Gouvernement Lithuanien d'y faire une place à la Pologne avant que celle-ci ait réparé la violation du droit dont elle s'est rendue coupable.

Soucieux de sauvegarder le prestige de la Société des Nations qui est basé sur la confiance et la fidélité stricte aux principes de son Pacte, et afin que ce prestige ne soit pas mis en danger par une solution prématurée et non équitable de la question de l'élargement du Conseil, le Gouvernement Lithuanien s'est permis d'attirer l'attention de Votre Excellence sur les faits ci-dessus exposés en la priant de vouloir bien la porter à la connaissance des Membres du Conseil.

Je saisis cette occasion pour présenter à Votre Excellence les assurances de ma haute considération.

Prof. Dr. M. REINYS

Ministre des Affaires Etrangères, Premier
Délégué de la Lithuanie à l'Assemblée Extraordinaire
de la Société des Nations.

139/ 25.4. 1926

**Suomen Lähetystö
Finlands Beskickning
Légation de Finlande**

Riika, 25/4 1926.

N:o 240/L1.

V

Presid.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 56 / 1567 R.D. 1926		
5/5. 26	Yo -	Lit. /
5	OSASTO C26.	ASIA

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 139 Liettuasta

jossa:

Liettua ja non-agression & garantiasopimus
lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Selyändén

K. Herra

Ulkoasiainministeri S e t ä l ä.

Helsinki.

Riga, 25/4 1926.

Raportti N:o 139 Liettuasta.

Liettua ja non-aggression

& garantiasopimus.

Kun täälläkin huhut Liettuan erisopimuksesta Moskovan kanssa aivan t.k. puolivälissä saivat siipiinsä uutta voimaa ja kun täällä on kannatettu yhteissopimusta kaikissa hiukankin huomattavimmissa puolueissa, vieläpä saksalaisessakin, koska t.k. 15 p. kirjottaa Rigasche Rundschau: "Es muss angenommen werden, dass diese Gerüchte wirklich nur Gerüchte sind, denn es lässt sich schwer denken, dass die litauische Regierung nicht sehen sollte, wie durch eine Sprengung der natürliche baltische Einheitsfront auf die Dauer auch der eigene Staat geschädigt würde," -- niin pidettiin huhuja käsittämättöminä, ja syystäkin, sillä olihan Liettuan tärkeä edustaja ja ulkoministeriö toiminut siinä mielessä kuin yhteissopimus olisi kysymyksessä. Kuiskailtiin jo pilkallisesti, että näytteleekö Liettua kaksinaamaisuutta, pelaako se kahdella rintamalla yhtäaikaan ja eri mielessä, mikä sitten ainakin jossakin määrässä osattautui todeksi. Mutta kaikesta huolimatta peruutti Liettuan virallinen tiedotustoimisto Elta vielä sen jälkeenkin huhut, sanoen ettei ainakaan se tiedä mitään Liettuan hallituksen neuvotteluista Moskovan kanssa. Tämä peruutus otettiin Riassa vastaan sangen epäluuloisesti. Heti sen jälkeen koetti Liettuan hallituksen äänenkannattaja, puolivirallinen Lietuva-lehti uskottaa, ettei mitään erikoista Neuvostoliiton kanssa ole tekeillä ja että samanlaisia neuvotteluja on Neuvostoliitto käynyt Helsingissä, Riassa ja Varsovassa (kuten näkyy myötäliteystä käännöksestä "Der Lärm wegen der Verhandlungen der SSSR mit Litauen") T.k. 23 p:nä oli Kovnon lehdissä vielä näin kuuluva Eltan tiedonanto:

"Kaunas, 21.4. Die "Elta" verbreitet nachstehende Unterredung ihres Vertreters mit dem Aussenminister über das Gerücht von den Verhandlungen zwischen Litauen und der Sowjetunion.

Auf die Frage, ob es wahr sei, dass Litauen mit SSSR. verhandelt, antwortete der Minister, dass bereits während der Anwesenheit Tschitscherins in Kaunas der Gedanke an die Herbeiführung eines politischen Abkommens zwischen Litauen und der Sowjetunion zum Ausdruck gekommen sei. Der Inhalt des Abkommens sei damals nicht festgesetzt worden und man habe diese Frage der Initiative beider Staaten überlassen. Später habe Sowjetrußland Litauen ein Abkommen, ähnlich wie es eins mit der Türkei abgeschlossen hat, vorgeschlagen. Litauen prüfe nun diesen Vorschlag.

väläinen sopimus (seuraa selostus tämän sisällöstä.) Sitten prof. Kelays ter-

Gent dieser Vorschlag analog mit den Vorschlägen an Finnland, Lettland, Estland, Polen und Deutschland?

Darauf sagte der Minister, es sei ihm nicht genau bekannt, wer über die Räteunion mit Polen und Deutschland ~~verhandelt~~ verhandle. Was aber Finnland, Estland und Lettland anbetrifft, so unterscheide sich der von Sowjetrussland an diese Staaten ergangene Vorschlag und die daraufhin aufgenommenen Verhandlungen durch nichts von den Verhandlungen, die zwischen SSSR. und Litauen schweben.

Das Gerücht, der Zweck der Verhandlungen widerspreche der Idee des baltischen Staatenbundes und sei gegen bestimmte baltische Staaten gerichtet, habe keinen Grund. Litauen denke nicht daran, seine Politik hinsichtlich der baltischen Staaten zu ändern. Litauen werde nach wie vor für den Bund eintreten, falls, natürlich, Polen ausgeschlossen wird. Litauen sei aber der Ansicht, dass Räterussland und die baltischen Staaten keine Feinde seien und dass Litauen demnach sowohl mit dem einen als mit den andern gut auskommen könne.

Worauf ist das Gerücht zurückzuführen, dass diese Verhandlungen selbst gegen den Völkerbund gerichtet seien?

Das sei die Arbeit der Feinde Litauens, die Litauen vor dem Völkerbund diskreditieren möchten. Litauen kenne aber seine Pflicht, die ihm seine Zugehörigkeit zum Völkerbund auferlegt.

Unbegreiflich sei nur, dass man die Verhandlungen der Räteunion mit Polen und Deutschland nicht als einen gegen den Völkerbund gerichteten Schritt betrachte, obgleich, soweit bekannt, das Objekt der Verhandlungen geheimgehalten wird. Den litauischen Verhandlungen aber sei man bemüht, solch eine Bedeutung beizumessen. Es sei klar, dass das eine Intrige der Feinde Litauens sei. (Elta.)

Kun latvian lähettiläs Kovnosta hra Balodis t.k. 21 p:nä antoi Riian haastattelun sanomalehtimiehille, sanoi hän m.m. että Liettuan nykyisellä ulkopoliittikalla on tendenssi orientoitua pohjoisvaltioihin, mutta että sellaisella politiikalla on Kovnossa paljon vastustusta. Liettuan hallituspiireissä ajatellaan nyt, että ulkopoliittisissa kysymyksissä olisi Baltian maiden toimittava itsenäisesti ja erikseen, mikä näkökanta olisi epäilemättä raskas isku baltilaista politiikkaa vastaan. Riian iltalehdissä oli sitten t.y. 22 p:nä Kovnosta sähkösanoma, jossa selostettiin Liettuan ulkom. Reinsin haastattelua, jossa prof. Reins m.m. myöntää, että Neuvostoliitto on tehnyt Liettualle samanlaisen non-aggressionehdotuksen kuin Neuvostoliiton-Turkin välinen sopimus (seuraa selostus tämän sisällöstä.) Sitten prof. Reins tor-

juu jyrkästi huhun, että Neuvostoliitto olisi muka antanut lupauksen taata Liettualle Vilnan ja Memelin alueet ja Liettua puolestaan olisi muka luvannut kieltäytyä yhtymästä balttilaiseen liittoon. Tällaista lupauksia ei voisi edes tehdä, koska ei ole minkäänlaista syytä pitää balttilaista liittoa vihamielisenä Neuvostoliittoa kohtaan. Myönsi, että Neuvostoliiton kanssa on neuvoteltu sopimuksesta, joka takaisi Liettuan ja SSSR:n rauhalliset suhteet, mutta ettei silloin ole tullut esille mitään sellaista, mikä olisi ristiriidassa Kansainliiton sääntöjen kanssa. Huomautti, että SSSR käy samanlaisia neuvotteluja Latvian, Viron ja Suomen kanssa. Ilmotti, ettei Liettuan hallituksella ole mitään sitä vastaan, että sopimus tehdään yhteisesti Baltian maiden kesken, vaikkakin, loogillisesti ajatellen, ennen tällaista sopimusta olisi tehtävä jo neljä vuotta propagandoitu Baltian maiden liitto. Joka tapauksessa Liettuan hallitus olisi valmis kannattamaan jonkun balttilaisen maan aloitetta neuvotella asiasta yhteisesti, sitäkin suuremmalla syyllä, kun Neuvostoliitto nyt ei vastusta yhteissopimusta. Haastattelussa tehtiin kysymyksen, mistä johtuvat Liettuaa vastaan tehdyt vääristelyt ja huhut, jotka kiertävät ulkomaitten lehdistä, min. Reinys oli selittänyt niitten johtuena Puolasta, jonka ulkomin. oli käynyt vähän aikaisemmin Pragissa. "Millä asteella ovat nyt neuvottelut SSSR:n kanssa?" Tähän oli prof. Reinys vastannut:

Liettuan hallitus harkitsee yhä vielä SSSR:n ehdotusta, mutta joka tapauksessa tämä kysymys ei ole edistynyt vielä niin pitkälle, että voisi katsoa sen ratkaisun lähimmän tulevaisuuden asiaksi, kuten ulkomaitten sanomalehdet arvelevat. On poistettava vielä erinäisiä teknillisiä vaikeuksia kuten neuvotteluista kauppasopimuksen solmimiseksi SSSR:n kanssa, jota ei myöskään vielä voi toteuttaa. (Olen osittain kahteen kertaan selostanut prof. Reiniä sityshuoneesta). Koska Eltan tiedonanto eroaa jonkunverran haastattelussa läsnäolleitten lehtimiesten selostuksesta).

Kun tieto ylläolevasta haastattelusta levisi Riikaan Latvian virallisen tietotoimiston Letan kautta, liitti Latvian ulkoministeriön sanomalehti-osasto t.k. 22 p. samalla Letan kautta menevään tiedotuksen jatkon, jossa osasto tiedottaa puolestaan, "ettei se tiedä mitään joistakin salaisista neuvotteluista Liettuan ja Venäjän välillä. Tällainen informatio ei ole peräisin sanomalehti-osastolta."

Kun toissapäivänä yritin tavata Liettuan täkäl. edustajaa, jonka aikaisemmin antamat tiedot ainakin jossakin määrässä erosivat yllämainituista huhuista, oli hän matkustanut Tallinnaan (jossa hän myös on akkreditoitu).

näiden Neuvostoliiton kanssa.

Reino Lyly

Eilen illalla olin tilaisuudessa keskustelemaan diplomaatin kanssa, joka oli juuri palannut tänne Kovnosta, jossa hän oli käynyt informatiiv-tarkoituksessa ottamassa selkoa Liettuan suhteesta muihin Baltian maihin ja Neuvostoliittoon non-agression ja ^{Kysymykseen)}garantiakysymyksissä, (mitä siellä Kovnossa on nyt oikein tapahtunut, hän vastasi että kyllä siellä ja Moskovassa on non-agression & garantiasopimuksesta neuvoteltu ja että kaiketi on otaksuttava neuvotteluja käydyin jonkunlaisen seikkaperäisemmän ehdotuksen perusteella. Sanoi huomanneensa, että Liettualla riittää halua sopimuksen tekoon, vaikka eduskuntavaalit ovat lähellä ja että Liettua kyllä tekisi yhteissopimuksen Latvian ja Viron kanssa, jos se saisi sopimuksen edes jonkun verran sitä tyydyttävään muotoon, mutta Latvia ja Viro eivät tietysti voi Vilnan alueeseen nähden taata Liettualle niitä rajoja, jotka Venäjän-Liettuan rauhansopimus määrää. Myönsi myös saaneensa sen käsityksen, että Liettua on pelanut jonkun verran kaksinaista peliä ja huomattuaan, ettei pohjoisilla naapureilla ole riittävää innostusta, se on ryhtynyt toimimaan yksikseen SSSR:n kanssa. Huomautti, että neuvottelut ovat koskeneet huomattavalta osalta kauppasopimusta, mutta että Liettua ei ole suostunut SSSR:n vaatimukseen, että tämä saisi Kovnossa suunnittelemaansa kauppavaltauskunnalle haluamansa määrän eksterritorialioikeutta nauttivia virkailijoita. Sanoi pitävänsä neuvotteluja jonkunlaisena maaperän tunnusteluna ja arveli etteivät ne johtaisi tuleksiin. Kysymykseen, anko Liettuan hallitus siis tehnyt päätöksen ja ottanut kannan k.o. sopimusasiassa, Kovnossa käynyt vastasi, että ei voi sitä varmuudella sanoa, mutta arveli, että kysymys olisi vieläkin avoin ja että SSSR:n edustaja Kovnossa olisi saanut puhua asioista yksityisluontoisesti.

Ylläolevasta käy ilmi, että Liettua on sopimuksen tekoon nähden innostuneempi ja aktiivisempi kuin Latvia ja että Liettua, jollei se saa, Latviaa ja Viroa mukaan sopimuksen tekoon, ryhtyneenä lopullisesti neuvottelemaan erikseen SSSR:n kanssa. Sitä ennen se on kuulemma luvannut ^{tiedottaa} lopullisista neuvotteluista pohjoisille naapurimailleen Latvialle ja Virolle.

Kuten olen Ministeriölle aikanaan sähköittänyt on ulkom. prof. Reins tullut nimitetyksi apupuolispaksi pohjois-Liettuaan toimien pääministeri Bistras toistaiseksi väliaikaisena ulkoministerinä, koska prof. Reins on piakkoin astuva uuteen virkaansa. Kun prof. Reins on jo pitemmän aikaa ollut tietoinen nimityksestään ja erosta, on hän hyvinkin saattanut toimia tavallista rohkeammin ja osittain omalla vastuullaankin sopimusneuvotteluihinkin nähden Neuvostoliiton kanssa.

Reins, Lybrand

Der Lärm wegen der Verhandlungen
der SSSR mit Litauen.

Aus Riga ergeht die alarmierende Nachricht: Litauen führt mit SSSR geheime Verhandlungen, deren Ziel ein Geheimvertrag ist. Der Inhalt dieses Vertrages, wie ihn die Presse anführt, ist sehr merkwürdig: SSSR verspricht Litauen Vilna zu retournieren und garantiert Litauen das Memelgebiet. Was Litauen für diese Versprechungen geben wird, davon ist nichts gesagt. Ausserdem ist dieser Vertrag gegen Lettland, Baltische Staaten, und den Völkerbund gerichtet. Die Letten sind deswegen so erschreckt, dass sie eine ausserordentliche Konferenz ihrer Vertreter zusammenberufen haben.

Soviel man jetzt erfahren kann, hat diese Nachricht zuerst die in Berlin erscheinende Vossische Zeitung gebracht. Wiederholt diese Nachricht hat das in Prag erscheinende Organ von Dr. Benesch - Prager Presse. Beinahe um diese Zeit brachte diese Nachricht auch das Berliner Tageblatt, als eine Mitteilung ihres Rigaer Korrespondenten. Der Korrespondent des Berliner Tageblatts fügt noch hinzu, dass man ein Protest der grossen Staaten gegen diese Verhandlungen erwartet. (sic !).

Also haben wir es hier mit einer genau durchdachten und sorgfältig ausgeführten Intrigue gegen Litauen zu tun. Man will mit einem Schlage Litauen mit den Baltischen Staaten, besonders aber mit Lettland und dem Völkerbunde verfeinden. Der Korrespondent der Prager Presse behauptet, der fragliche Vertrag breche den Völkerbundpakt. Ausserdem will man Litauen vor der ganzen Welt diskreditieren, in dem man sie als ein Frieden störendes Element im Osten Europas dahinmalt.

Es entsteht die Frage wer der Autor dieser Intrigue ist ?- Die Zeitungskorrespondenten haben die erwähnte Meldung nicht selber erfunden. Sie haben sie in den politischen und diplomatischen

Sphären gehört. In welchen aber? Die Meldung stammt aus Riga. Dennoch möchten wir aber nicht ~~glauben~~ glauben, dass Lettland eine so hässliche Intrigue gegen Litauen anstiften könnte, obwohl es nicht unerwähnt bleiben darf, dass die lettländische Presse mit ^{Ausnahme/} des Socialdemokraten die Wiederlegung der Elta nicht gebracht hat; dennoch scheint es uns, dass man den Intriguanen hier nach dem römischen Grundsatz „hic fecit cui prodest“ (der hat's getan, der davon den Nutzen zieht) suchen muss. Klar ist es aber dass einen Vorteil davon kein anderer, wie die Polen erwarten können. Klug genug ist es ja ausgediftelt. Wenn diese Nachricht aus Warschau käme, durch die polnische Telegraphenagentur oder die polnische Presse, wäre es ja allen klar was sie davon zu halten haben und die Intrigue hätte keinen Erfolg. Deswegen hat man zur Verbreitung der Nachricht Riga und dazu noch die deutsche Presse auserwählt. Es sei noch bemerkt, dass die Vossische Zeitung, die als erste diese Nachricht brachte Litauen immer nicht besonders zugeneigt war und sehr nahe Beziehungen zu Warschau und Paris unterhält. Also sehen wir dass diese Intrigue mit Warschauer weissen Fäden genäht ist.

Und jetzt über das Faktum selber. Führt SSSR irgend welche Verhandlungen, Verhandlungen mit Litauen? - Soviel uns bekannt ist, ja. Nur selbstverständlich nicht solche, wie sie die Rigaer Meldungen ausmalen. Wir wissen, dass SSSR nicht nur in Kowno, sondern auch in Helsinki, Tallinn, Riga, Berlin und Warschau Verhandlungen führt. Merkwürdigerweise behauptet aber keiner, dass die Verhandlungen in Helsinki, Riga oder Warschau gegen Baltische Staaten, gegen den Völkerbund oder gegen den Frieden im Osten Europas gerichtet sind. Es scheint, dass man hier nach dem Prinzip handelt: „Quod licet Jovi non licet bovi“ (Was sich dem Jupiter ziemt - ziemt sich nicht dem Ochsen). Wir retournieren dieses Princip dessen Autoren.

Was die Beziehungen zu den Baltischen Staaten anbetrifft, so hat Litauen seine diesbezügliche Politik nicht geändert und

gedenkt es auch nicht zu tun. Litauen hat zuerst die Frage des baltischen Staatenbundes aufgeworfen und ihr ehrlich gedient. Wenn dieser Bund noch bisher nicht realisiert ist, so ist die Schuld nicht auf Litauischer Seite zu suchen.

Was den Völkerbund angeht, so können die Verhandlungen der SSSR mit Litauen ebenso gegen ihn gerichtet sein, wie, sagen wir, gegen den Bart des Kaisers von China.

Wer aber der Friedensstörer in Osteuropa ist, darüber sollen sich die Interessenten beim polnischen Kriegsminister Zeligowski Auskunft holen.

Also hat diese , mittels Rigascher Tute aufgeblasene Seifenblase soviel Unwahrscheinlichkeiten, dass sie sofort platzen sollte, Man muss sich nur wundern über die scheinbar wirkliche Naivität der Presse, die für solche Seifenblasen sich interessieren kann.

140/55. 1926

Prind.

Riga, 5/5 1926.

Raportti N:o 140 Liettuasta.

Riika, 7/5 1926. pro Reiny.

N:o 290/Li.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 59/1568 R.D. 1926		
17/5. 26	2	Litt. 1
5	C 26	ASA

Kun poliittisissa...
 on kiertänyt itsepuhuvia huhuja siitä, että...
 myskin ero olisi johtunut poliittisistä syistä, on Liettuun pääministeri
 (ja toistaiseksi ulkoministeri) Bistras antanut...
 Liettuun lehille haastattelun, jossa hän huomauttaa, että prof. Reiny-

K. Herra Ministeri.

sin ero ei tullut esitettynä. Prof. Reiny on kategorisesti pyytänyt va-
 pantusta ulkoministerin toimesta voidakseen valaistautua uuteen telassensa

Raportti N:o 140 Liettuasta

(kondjuteriksi). Sana...
 jossa:
 1) Bistras pro Reiny (siv.1)
 2) Toukokuun 1 p. Liettuassa (siv. 2)
 3) Liettuun neotti Kansainliitolle (siv.2)
 lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus

mainitussa haastattelussa on myös Liettuun ul-
 koministerin Moskevan...
 tämä vastavisiitti Neuvostoliiton hallitukselle ulkoasiainkomissaari Feodit-
 sherinin käytyä Kaunaksessa. Tämä velvollisuus olisi jo aikaa sitten re-
 guleoitu, mutta tahtoisiimme yhdistää vastakäynnin...
 tapukseen. Tällaiseksi tapaukseksi muodostunee poliittinen ja taloudellinen

Reinoldy wanden

K. Herra

Ulkoasiainministeri s e t ä i ä.

Helsinki.

sepius Venäjän kanssa...
 serinen. Siihen nähden, että tällaisen sepiuksen selaiminen vaatii kii-
 tenkin paljon aikaa, ei vastavisiittiä voine niinkään pian tehdä. Mutta
 heti kun sepius on valaistettu, niin meidän ulkoministeriamme aikustaa
 Moskevaan.

Reinoldy wanden

Riga, 5/5 1926.

Raportti N:o 140 Liettuasta.

Bistras pro Reins.

Kun poliittisissa piireissä kaikesta huolimatta on kierrellyt itsepäisiä huhuja siitä, että Liettuan ulkoministerin Reinsin ero olisi johtunut poliittisistä syistä, on Liettuan pääministeri (ja toistaiseksi ulkoministeri) Bistras antanut juuri ennen vapunpäivää Liettuan lehille haastattelun, jossa hän huomauttaa, että prof. Reinsin ero ei tullut odottamatta. Prof. Reins oli kategorisesti pyytänyt vapautusta ulkoministerin toimesta voidakseen valmistautua uuteen toimiensa (keadjuteriksi). Samalla Bistras huomauttaa, että huhut erimielisyydestä, hallituksessa ulkopoliittikkaan nähdään ovat perättömiä, sillä Reins oli aina neuvotellut kabinetin kanssa saaden sen hyväksymisen. -- Olen aikaisemmin huomauttanut, että eri mieliä on todella ollut Venäjän esittämään non-aggression ehdotukseen nähden, mutta on Bistraksen sanat mielestäni käsitettävä, että Reinsillä oli kabinetin enemmistön kannatus.

Mainitussa haastattelussa on myös Liettuan ulkoministerin Moskevan matkasta seuraavasti: Liettuan hallituksen on tehtävä vastavisiitti Neuvostoliiton hallitukselle ulkoasiainkomissari Tschitsherinin käytyä Kaunaksessa. Tämä velvollisuus olisi jo aikaa sitten reguloitu, mutta tunteisimme yndistää vastakäynnin johonkin erikoiseen tapaukseen. Tällaiseksi tapaukseksi muodostuneet poliittinen ja taloudellinen sopimus Venäjän kanssa, elleenpa että sopimuksesta tulisivin vain provisoinen. Siihen nähden, että tällaisen sopimuksen solmiminen vaatii kuitenkin paljon aikaa, ei vastavisiittiä voida niinkään pian tehdä. Mutta heti kun sopimus on valmistettu, niin meidän ulkoministerimme matkustaa Moskevaan.

Reinsin lausunto

Riga, 6/5 1926.

Teukey. 1 p. Liettuassa

en
Liettuan lenhissä mainittu, että tänä vuonna näyttää innestus vasemmalta päin olleen laimeata.

Monsieur le Président.

En réponse à votre lettre du 9 mars a.c. j'ai l'honneur de porter à votre connaissance que mon Gouvernement a adopté la résolution proposée par le Conseil. Par conséquent il est entendu:

1/ que toute personne appartenant à la police ou à la force armée, mêlée à cet incident, reviendra immédiatement au lieu où elle se trouvait le 15 février.

2/ que toute personne encore retenue prisonnière par suite de cet incident, sera immédiatement libérée et dirigée vers la localité la plus rapprochée du lieu de l'incident.

En ce qui concerne le point 2, je ne permets d'ajouter que Liettuan neetti Kansainliitelle viime maaliskuun 10 p:ltä seuraa jäljennöksenä tämän mukana. Neetin elen vasta nyt saanut Kaunaksesta.

la responsabilité de l'incident sur la Lituanie. Il me fait regret de remarquer que pour obtenir ces signatures les autorités polonaises font subir aux prisonniers lituaniens de mauvais traitements.

En ce qui regarde l'observation de votre lettre visant l'absence d'une ligne de démarcation fixée sur le terrain, mon Gouvernement ne peut que se reporter à ses déclarations officielles devant le Conseil de la Société des Nations et date du 17 mars 1925, du 1 et du 3 février et du 21 avril 1925.

Rene Syllwandes

/signé/ Dr. SAURUS.

Ministre Résidentiaire,
Délégué permanent de la Lituanie
à la Société des Nations

LETTRE DU DELEGUE PERMANENT DE LA LITHUANIE
AU PRESIDENT DU CONSEIL.

Délégation de Lituanie
à la
Société des Nations.
248.

Genève, le 10 mars 1926.

Monsieur le Président,

En réponse à votre lettre du 9 mars a.c. j'ai l'honneur de porter à votre connaissance que mon Gouvernement accepte la solution proposée par le Conseil. Par conséquent il est entendu:

1/ que toute personne appartenant à la police ou à la force armée, mêlée à cet incident, reviendra immédiatement au lieu où elle se trouvait le 15 février

2/ que toute personne encore retenue prisonnière par suite de cet incident, sera immédiatement libérée et dirigée vers la localité la plus rapprochée du lieu de l'incident.

En ce qui concerne le point 2, je me permets d'ajouter que la libération immédiate des prisonniers lithuaniens s'impose d'autant plus que, d'après mes renseignements, les autorités polonaises s'efforcent de leur faire contresigner des déclarations rejetant faussement la responsabilité de l'incident sur la Lituanie. J'ai le regret de remarquer que pour obtenir ces signatures les autorités polonaises font subir aux prisonniers lithuaniens des mauvais traitements.

En ce qui regarde l'observation de votre lettre visant l'absence d'une ligne de démarcation fixée sur le terrain, mon Gouvernement ne peut que se rapporter à ses déclarations antérieures devant le Conseil de la Société des Nations en date du 16 et du 17 mai 1922, du 1 et du 3 février et du 21 avril 1923.

/signé/ Dr. ZAUNIUS,

Ministre Plénipotentiaire,
Délégué permanent de la Lituanie
à la Société des Nations.

141/46.1926

Suomen Lähetystö

Riika, 4 pznä kesäkuuta 1926.

N:o 341.

Prend.

ULKOASIAINMINISTERIO		
78/1571 K. 1926		
8/6. 26	2 -	Lil. /
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C26	

K. Herra M i n i s t e r i.

Raportti N:o 141 Liettuasta

jossa:

"Liettuan eduskuntavaalit ja uusi tilanne", lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mitä syvimmästä kunnioituksestani.

Reino Lyly

K. Herra

Ulkoasiainministeri S e t ä l ä,
H e l s i n k i.

l
tavat markkinoilla ja pöytä, kansainvälinen ja sosiaalidemokratia. On kii-
teuksia muistettava, että etenkään kahden sosiaalisen puolueen keskuudessa
on nykyin liian voimakkaita, niiltäkin sellaisia, jotka tuntevat edellyttävä

Raportti N:o 141 Liettuasta.Liettuan eduskuntavaalit jauusi tilanne.

Seuraavassa pyydän saada palata Liettuan eduskuntavaaleihin ja niitten tuleksiin, jotka tulivat tunnetuiksi samoihin aikoihin, kun viimeksi olin Suomessa. Vaalit toimitettiin viime toukokuun 8, 9 ja 10 p:nä (10:s päivä oli keskusvaalikomitean määräämä jatkopäivä, koska 8:s ja 9:s päivä olivat kovin sateisia). Memelin alue osittain vaaleihin osaa, ensi kerta. Viime syksynä sai Memelin alue oman pikkueduskuntansa (Seimelis), jossa on 29 jäsentä, mutta nyt valittiin alueelta viisi ehdokasta "Kovnon eduskuntaan". Vaaliajasta olen kuullut ja lukenut aivan erilaisia mielipiteitä: toiset sanovat, että vaaliaika oli täynnä kiihkeitä agitatiopuheita ja -kirjotuksia, jotka menivät persoonallisiin paljastuksiin saakka, niin että vastenmielisesti otti sanomalehden käsiinsä peläten pahinta, mutta toisten mielestä kului vaaliaika samoinkuin itse vaalitoimituskin "verrattain rauhallisesti".

Sähkösanomat ovat aikanaan meillä jienneet kertoa vaalien tuloksista, jotka nyt tarkistettuina ovat seuraavat:

Vanha eduskunta Uusi eduskunta

Oikeisto:

Kristilliset demokraatit	14 edustajaa	14 edustajaa
Maanviljelijäin liitto	14 "	11 "
Työliitto	12 "	5 "
	<hr/>	<hr/>
	40 "	30 "

Keskusta:

Maalaispuolue	16 "	22 "
Kansanpuolue	0 "	3 "
Talonpoikaipuolue	0 "	2 "
	<hr/>	<hr/>
	16 "	27 "

Vasemmisto:

Sosialidemokraatit	8 edustajaa	15 edustajaa
--------------------	-------------	--------------

Kansalliset vähemmistöt:

Juutalaiset	7 "	3 "
Puolalaiset	4 "	4 "
Saksalaiset	2 "	1 "
Venäläiset	1 "	0 "
Memelin alue	0 "	5 "
	<u>14 "</u>	<u>13 "</u>
	78 "	85 "

Memelin alueen mukaantulon vuoksi on edustajain luku kasvanut 85:teen. On huomattava, että kommunistit eivät saaneet tähänkään eduskuntaan yhtään edustajaa.

Jos yllämainittuja numeroita lähemmin tarkastaa, huomaa että oikeistopuolueet ovat menettäneet kokonaista 10 paikkaa ja samalla tähänastisen "yksinvaltansa", jota ne hallituskokoomuksena ylläpitivät 40 äänellä 78:sta. Yllämainitut kolme oikeistopuoluetta muodosti nimittäin vanhan eduskunnan aikana n.s. kristillis-demokraattisen blokin (hallitusrynnän). Tämä valta-asema on blokilta nyt ehdottomasti mennyt. Sitä vastoin ovat etenkin keskusta ja myös sosialidemokraatit voittaneet. Kansallisten vähemmistöjen määrä on jäänyt jotakuinkin entiselleen huolimatta siitä, että Memelin alueen saksalaiset ovat tulleet lisäksi. Tämä on selitettävä siten, että juutalaisten keskuudessa on vallinnut hajottavia riitaisuuksia, minkä vuoksi he menettävätkin kokonaista 4 paikkaa. Muutamia juutalaisten ääniä on myös kaupungeissa joutunut liettualaisten hyväksi. Samoin saksalaisten ja venäläisten ääniä.

Memelin alueen jäsenmäärä uudessa "Kovnon eduskunnassa" on kuten näkyy - 5. Saksalaisten voitto oli siis ylivoimainen ja kaikki paikat joutuivat Einheitsfrontin haltuun, kun kuusi suur-liettualaista listaa ei saanut ainoatakaan edustajaa "läpi". Einheitsfrontin muodotavat maanviljelijäin puole, kansanpuolue ja sosialidemokraatit. On kuitenkin muistettava, että etenkin kahden ensimmäisen puolueen keskuudessa on myöskin liettualaisia, nimittäin sellaisia, jotka tahtovat säilyttää

Saksalta perimänsä oikeuslaitoksen, koulun, taloudelliset olosuhteet j.n. p. Osanotto vaaleihin oli Memelin alueella sängen vilkas, noin 85 o/o ääni oikeutetuista. Koke Liettuassa lasketaan vaaleihin osaaottaneen noin 75 o/o.

Pelko, että kristillis-demokraattinen blokki tulisi vaalsissa kärsimään tappion, on nyt totetunut ja painopiste on nyt siirtynyt keskustaan. Tämän tappio on myöskin kirkon ja klerikalismin tappio, kirkon, jolla on tähän saakka ollut Liettuassa niin kovin suuri vaikutusvalta valtiollisissa asioissa. Ovathan katoliset papit Liettuassa, jossa vallitsee puute sivistyneistä ja pystyvistä työvoimista, pankkien y.m. (Liettuan valtakunnan pankin ja suurimman yksityispankin) kauppaliikkeitten, tehtaitten j. n. e. johtajina, kovin suuressa määrässä parlamentin ja hallituksen jäseninä ja yleensä pysytelleet johtavassa asemassa. Runsaasti puolet Liettuan ulkoministereistä on ollut pappismiehiä. Tämä pappisvalta on nyt kärsinyt tappion ja juuri sitävastaan jo vuosikausia taistelleen ent. pääministeri Sleževičiusen (asianjaja) johtaman opposition taholta, joka on saanut kestää sängen raskasta "painovapautta" ja "kokoontumisvapautta". Mainittakoon esimerkiksi, että sellaiset opposition miehet kuin ent. valtakunnanpresidentti Smetona ja ent. ulkoministeri Voldemars, jotka ovat oppositiossa olleen kansanpuolueen (taulininkai) johtomiehiä, ovat saaneet kristillisdemokraattisen hallituskauden aikana "lukea tiilinpäitä", ~~KIKKA~~ kokea karkotusta (pois pääkaupungista) ja maksaa tavattoman suuria sakkorahoja arvosteleista sanomalehtikirjotuksista, jotka ovat pienelle kansanpuolueelle samoinkuin maalaispuolueelle (myös nimitys kansansosialistit) tulleet kovin kalliiksi. Syystä avasikin prof. Voldemars äsken vaalien jälkeen, kun niitten tulokset jo olivat tulleet tunnetuiksi, puolueensa kokouksen sanoilla ikävä syksy ja raskas talvi Liettuan valtiollisessa elämässä on nyt ohi ja lämmittävä ja virvottava kaunis kevät on tullut.

X X X

Liettuan yleensä vilkas ja jännittynyt poliittinen elämä on nyt tavallistaakin vilkkaampaa. Uusi tilanne velvottaa Liettuan uuden eduskunnan (järjestyksessä kolmannen), joka kokoontui ensimmäiseen juhlaistuntoonsa eilen, suurinta puoluetta maalaispuoluetta (eli kansansosialisteja) otettamaan hallitusohjaket omiin käsiinsä. Toimielias Sleževičius (maalaispuolueen johtaja) mainitaan jo pääministerin ehdokkaana. Sitäpaitsi on saman puolueen toimihenkilö tri Staga^uaitis eilen valittu Liettuan eduskunnan puhemieheksi (1 varapuhem. Kairys, sos. dem. ja 2 varapuhem. Steponavičius, krist. dem.) Juhlaistunnossa, josta oli koetettu tehdä erittäin mieleenpainuva tilaisuus, oli ollut paljon sotilaskunniavahteja ja ulkona pitkiä spallereja. Sekä eduskunnan vanhin että eroava valtakunnan presidentti Stulginskis olivat molemmat kosketelleet m.m. Vilnan kysymystä siinä hengessä että "Vilna on meidän". Ensi kertaa oli luterilainen pappi katolisessa Liettuassa saanut toimittaa valan m.m. Memel. alueen luterilaisille edustajille. Paitsi eduskunnan puhemiehen ja pääministerin paikkaa haluavat "kansansosialistit" myös valtakunnan presidentin paikkaa, jolle ehdokkaana mainitaan tri Grinius (lääkäri, ent. hallitusmies).

V Jos Sleževičius ~~ta~~ ja joku muu kansansosialisti (maalaispuoluelainen) ottaa muodostaakseen hallituksen, niin arvellaan, että hän tulee ensiksi kääntymään sos. demokraattien puoleen, joitten yhteistoiminta "kansansosialistien kanssa näyttää vaikealta. On tehty myös sellainen laskelma, että "kansansosialistit" yhdessä minoriteettien kanssa muodostaisivat hallituksen sos. demokraattien ^e amtuessa. "hyväntahtoiselle kannalle." Etenin ^k vaikealta näyttää finanssi, kauppa- ja teollisuusministerin palkan täyttäminen, sillä puhutaan "suurista puhdistuksista". Ent. hallituspuolueet (krist. dem. blokki) ei ole tähän mennessä osottaneet halua ottaa hallitukseen osaa. Hallituksen muodostamiseen lasketaan kuluvan noin 10 päivää, mutta yllättäviä vaikeuksia voi hyvinkin esiintyä.

Reino S. Lander

142/10.6.1928

Suomen Lähetystö

Prend.

Riika 10 p:nä kesäkuuta 1926.

N:o 355.

K. Herra Ministeri,

MINISTERIO		
83/1572	KD	26
14/6. 26	? -	1
5	@ 26	

Rap. N:o 142 Liettuasta

jossa:

"Uusi presidentti Grinius ja lähimmät tentävänsä,"
lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus mitä
syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sylvander

K. Herra

Ulkoasiainministeri S e t ä l ä,

H e l s i n k i.

Raportti N:o 142 Liettuasta.Uusi presidentti Grinius ja
lähimmät tehtävänsä.

Edellisessä raportissani mainitsemani ehdokas Liettuan valtakunnan presidentin paikalle, tri Grinius, on eilen illalla tullut valituksi Liettuan tasavallan päämieheksi 50 äänellä 79:stä annetusta äänestä (kaikkiaan 85 ääntä). Oikeisto liettualaiset (eli ent. hallituspuolueet) jättivät 25 tyhjää lippua. Kansanpuolueen (tautininkai) ehdokas Smetona sai 2 ääntä. Valittu presidentti Grinius oli maalaispuolueen (eli kansansosialistien , laudininkai) ehdokas, ^{jon} ~~jon~~ ^{hon} ~~jon~~ sosialidemokraatit olivat yhtyneet. Eduskunta valitsi presidentin kolmeksi vuodeksi. Tänäpä on uusi presidentti tehnyt valan n.s. siviilivalan, minkä presidentti Liettuassa teki nyt ensi kerran, sillä tri Grinius oli antanut valitsijoilleen lupauksen kieltäytyä kirkollisesta valasta, mikä oli tietysti tähdätty kirkkoa ja sen andasmielistä valtaa vastaan.

Presidentti Grinius on syntynyt 1867 ent. Mariampolin kuvernementissa, ja on käynyt koulun Mariampolin (liettuaiksi Marijampole) kaupungissa (lounais-Liettuassa). Yliopistosivistyksensä on tri Grinius saanut Moskovan yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa. On harjottanut käytännössä lääkärintointia Kaukasiassa ja Liettuassa sekä julkaissut Liettuan ja Venäjän kielillä lääketieteellisiä teoksia. Tri Grinius oli jo ennen sotaa ja vallankumousta Liettuan kansallisen liikkeen huomatuimpia miehiä, ja hän on palattuaan Liettuahan Venäjältä vuonna 1919 Liettuan itsenäisyyden aikana toiminut koko ajan aktiivisesti mukana lukeutuen laudininkai-puolueeseen (maalaispuolue, josta usein käytetään vielä puolueen entistä nimeä: kansansosialistit). Ollut koko tämän ajan myös kansanedustajana. Tri Grinius oli 1920-21 pääministerinä. Hän mainittiin presidentinehdokkaana jo viime presidentinvaaleissa kolme vuotta sitten. Toiminut myös sanomalehtimiehenä kirjotellen sekä sisä-että ulkopoliitikasta. Uuden presidentin persoonallisista luonteenominaisuuksista on etenkin hänen horjumaton demokraattisuutensa yksityiselämäänsä nähden tunnettu.

"Sewodnja"-lehden haastattelijalle on uusi presidentti kertonut m. m. seuraavaa: Oikea demokratismi, oikeus ja oikeudenmukaisuus, virkamiehien mielivallan ja puolueproteksionismin poistaminen, - siinä Liettuan uuden eduskunnan johtavan enemmistön ja uuden presidentin tärkeimmät periaatteet - aluksi. Normaalisiin olosuhteisiin on päästävä mitä pikimmin. Sotatila on lopetettava. Amnestia on poliittisiin rikoksentehtäjiin nähden toteutettava mahdollisimman laajalti, koska Liettuan vankilat ovat liian täynnä (esim. sotilaita) ja koska vankien ylläpito tulee maalle liian kalliiksi. Poliittisessa poliisilaitoksessa, jotka ei voi sulkea, koska se on tarpeellinen jokaiselle hallitukselle, minkälainen tämä sitten lieneekään, on tehtävä reformi. Tämän kysymyksen vaikeus on etupäässä siinä, miten sen henkilökunta saadaan kokoonpannuksi. Sosiaalisista kysymyksistä ovat tapaturma- ja vanhuusvakuutukset etusijalla. Kansallisille vähemmistöille Liettuassa on annettava myötä, jos tahdot tai ei. Uusi Liettua turvaa kansallisille vähemmistöilleen ne oikeudet, jotka Kansainliitto katsoo välttämättömäksi. Oli sanonut, että paraikaa on Liettuassa minoriteettien kanssa alkamassa yhteistyö molemminpuolisen luottamuksen perusteella. Minoriteetteihin nähden olisi seurattava Suomen esimerkkiä: Olit suomalainen tai ruotsalainen - yhdentekevä, mikä on ~~on~~ ^{s/} onsen terve periaate. Yksi hyvä juutalainen työmies voi olla parempi kahta liettualaista. Mitä Liettuan finansseihin tulee, on ensi töiksi ryhdyttävä hankkimaan ulkomaista lainaa, jonka toteuttaminen on tähän saakka epäonnistunut. Liettuan valtion varoihin nähden on noudatettava suurempaa säästäväisyyttä, mikä tulee helpottamaan pääsyä nykyisestä vaikeasta budjettitilanteesta. Liettuan ulkopolitiikka tulee kulkemaan sen pääkysymyksen (Wilnan) merkeissä, joka on ratkaistava rauhallisen evolution tietä, ~~JOKAENKÄ~~ eikä asevoimalla. Puolalaiset ovat lepulta pakotetut antamaan Vilnan alueelle autonomian huomattuaan asemansa olevan epänormalin. Mitä tulee Baltian maihin, niin meitä liettualaisia on johtava tendenssi lähestyä niitä edelleenkin. Joukko erilaisia sopimuksia on niitten kanssa vielä ^{1/} somittava. Neuvostoliittoon nähden me ^{tulemme/} yhä ylläpitämään naapuruusyhteyttä. Sopimus, joka jossakin määrässä muistuttaa Mosko-

van-Berliinin sopimusta, tulee luultavasti solmittavaksi myös Moskovan ja Kaunaksen (Kovnon) välillä. Entä Vatikaani? Se katkaisi ensimmäisenä diplomaattiset suhteensa Liettuaan. Se voi, jos haluaa, ottaa suhteitten uusimisen esille, mutta Liettua luullakseni ei tule alkamaan, koska Liettuan uuden eduskunnan enemmistö ei pidä näitä suhteita erittäin tarpeellisena.

Reino Siltvanen

143/26.6.1926

Suomen Lähetystö

No 381

Prend.

Riga, 26/6-1926

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
85/1574 K. 26		
29/6. 26	12 -	L.H. /
5	C 26	

K. Herra Ministeri,

Raportti No 143 Liettuasta,

jossa:

" Liettuan uusi hallitus (Sle-
Ževičius) ja sen ohjelma"
lähetetään tämän mukana 5kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministe-
ri vakuutus mitä syvimmästä kunnioi-
tuksestani

K. Herra

Ulkoasiainministeri Setälä

H e l s i n k i

Reino Lylylahti

nyt advokatuuria olleen Liettuan kaikkein "suurimpia" asianajajia.

Raportti N:o 143 Liettuasta.

Uusi hallitus (Sleževičius)

ja sen ohjelma.

Raportissani N:o 141 Liettuasta (siv.4)

mainitsin jo ent. päämin. Sleževičius'en astumisesta uudelleen esille pääministerin ehdokkaana. Hän on nyt muodostanut Liettuan uuden hallituksen, joka eilen sai eduskunnan luottamuslauseen 47 äänellä 21 vastaan. Uuden hallituksen jäsenet kuuluvat joko Sleževičiusen maalaispuolueeseen (laudinkai) tai sosialidemokraatteihin (sisä- ja opetusministerit) tai ovat puolueettomia (puolustus- ja finanssiministerit). Liettuan uuden hallituksen kokoonpano on seuraavanlainen:

Tuomari Mykolas Sleževičius	-----	pää-, oikeus- ja toistaiseksi ulkoministeri
Dosentti A. Rimka	-----	finanssiministeri
Tuomari V. Požela	-----	sisä- ja kansainvälisen järjestyksen ministeri
Ev. luutn. J. Papečkys	-----	puolustusministeri
Prof. V. Čepinskis	-----	opetusministeri
Tri. agron. J. Krikščiūnas	-----	maanviljelysministeri
Ins. B. Tomaševičius	-----	toistaiseksi liikenne- ja teollisuusministeriön johtaja.

Suvalkin sopimukseen ei ole korvattu, niin kauan ei tule olemaan norsallista. Päämin. Sleževičius on syntynyt Kossienin piirikunnassa Liettuassa 1882. Päätti kouluopintonsa Mitauassa, opiskeli oikeustiedettä Moskossa ja Odessassa, jossa päätti opintonsa. Alkoi sen jälkeen toimia myös Liettuan kansallisen liikkeen hyväksi. Perusti Venäjällä liettualaisia siirtolaisten hallitus perustavan kansaneduskunnan lauantai-iltoina. — Suhtokuntia ja toimitti myös muutamia venäläisiä sanomalehtiä. Kun Odessan liettualaiset vuonna 1905 valitsivat hänet "Suurliettuan seimiin" Vilnaan, josta paraita suhteita, joihin hallitus tulee antamaan taloudellisille ky- ja itsenäisyyden hyväksi. V. 1907 hänestä tuli ehdokas Venäjän valtakunnan edustajaksi yleensä tulee olemaan pyrkimys lähestyä hallitusta mailla poliittisella, kulttuurillisella ja taloudellisella alalla. Tässä asiassa on hallit- miset eivät voineet estää häntä työskentelemästä edelleen liettualaisten litus tekevät kaikkensa. — Mitä asiaan puolustukseen tulee, on assistetun hyväksi. Oli ensimmäisenä vallankumousvuonna kokoonkutsutun ensimmäisen liet- kannan idea oleva hallituksen johtotähtenä, jotta Liettuan itsenäisyyttä tuhalaisen Taryban (kansankokouksen) huomatuimpia toimihenkilöitä. Istui 1918 mahdollisesti unkaava vaara, mistä se sitten tulisi, voitaisiin tor- bolshevikien vankina Voronjeshissa, mutta pääsi jo samana vuonna Liettuaan, jua. Puolustus ja puolueell. armeijassa luvataan lopettaa ja sekä jossa 1918 muodosti prof. Voldemarasin jälkeen hallituksen.

Viime vuosina on päämin. S. johtanut oppositiota ensin kansansosia- nansseja luvataan parantaa maan tuotantoa lisäämällä ja säästäväisyyttä listien ja sittemmin nimensä muuttaneiden laudininkien (maalaisten) päämie- noudattamalla. Puuttumatta muitten ministeriöiden aloihin mainittakoon henä sekä toimittanut toisinaan sängen valkeissa olosuhteissa tähän astisia sisäministeriön alalta, että sotatila tulian lakkauttamaan, mistä on jo oppositiolahtiä Lietuvos Ukininkas ja Lietuvos Zinios. Liettuan yhteiskunnal- eduskunnan uusi laki valmiina, että ammattil- ja painolaitteita si- lisena toimihenkilönä hän on näytellyt suurta osaa. Ammattinaan hän on pitä- en ensi tilassa valmistuvat, että kokoon- ja yhdistysvapauden la-

nyt advokatuuria ollen Liettuan kaikkein "suurimpia" asianajajia.

Hallituksen muodostaminen ei ole tuomari Sleževičius'ille suinkaan ollut helppoa, mikä käy ilmi siitäkin, että hänen uudessa hallituksessaan on vielä kaksi lopullisesti täyttämättä olevaa ministeripaikkaa, mutta antamalla sisäministerin salkun sosialidemokraateille hän sai nämä kuitenkin mukaan hallitukseen.

Juhannusaattona luki päämin. Sleževičius hallituksensa ohjelman Liettuan eduskunnalle. Se oli sängen laaja ja monisanainen. Seuraavassa pyydän saada sitä lyhyesti selostaa. Mitä ulkopoliittikkaan tulee, oli päämin. Sleževičius sanonut hallituksensa pitävän pyrkimyksiä Liettuan vanhan pääkaupungin Vilnan yhdistämiseksi muuhun liettualaiseen maahan, Liettuan itsenäisyyden lipun alla, tärkeimpänä tehtävänä. Valtakuntain yhteiselämä perustuu nykyään kansainväliseen oikeuteen ja kansainväliseen moraliin sekä myös kansainväliseen luottamukseen. Rikos tai loukkaus näitä perussääntöjä vastaan ja hetkellisen ylivoiman käyttäminen on samaa kuin kansainvälisen järjestyksen hävitys. Näitä periaatteita on hallituksen pidettävä silmällä järjestäessään politiikkansa Puolaan nähden. Niin kauan kuin Vilnaa ja kaikkea Moskovan sopimuksen mukaista maata ei ole annettu takaisin, niin kauan kuin sitä vahinkoa, jonka Puola on tehnyt Liettualle rikkomalla Suvalkin sopimuksen, ei ole korvattu, niin kauan ei tule olemaan normaalisuhteita Liettuan ja sen eteläisen naapurin välillä. Hallitus pitää tarpeellisena selittää tässä tilaisuudessa, että Puolan miehityksestä vapautuneille liettualaisille maille tunnustetaan sisäinen ja paikallinen autonominen hallitus perustavan kansaneduskunnan tahdon mukaisesti. — Suhteista muihin maihin oli pääministeri sanonut, että pyritään ylläpitämään mitä paraita suhteita, joissa hallitus tulee antamaan taloudellisille kysymyksille entistä suuremman merkityksen. Ulkopoliittikan tärkeimpiä kysymyksiä yleensä tulee olemaan pyrkimys lähestyä balttilaisia maita poliittisella, kulturellisella ja taloudellisella alalla. Tässä asiassa on hallitus tekevä kaikkensa. — Mitä maan puolustukseen tulee, on aseistetun kansan idea oleva hallituksen johtotähtenä, jotta Liettuan itsenäisyyttä mahdollisesti uhkaava vaara, mistä se sitten tulisikin, voitaisiin torjua. Puolueellisuus ja puoluepeli armeijassa luvataan lopettaa ja sekä upseerien että sotilaiden taloudellista asemaa luvataan parantaa. — Finansseja luvataan parantaa maan tuotantoa lisäämällä ja säästäväisyyttä noudattamalla. Puuttumatta muitten ministeriöiden aloihin mainittakoon sisäministeriön alalta, että sotatila tullaan lakkauttamaan, mistä on jo eduskunnan uusi laki valmiina, että amnastia- ja painolait niinikään aivan ensi tilassa valmistuvat, että kokoontumis- ja yhdistysvapauden la-

ki tulee valmistettavaksi mahdollisimman pian. Poliittinen poliisilaitos on järjestettävä uudelleen, koska se nykyisessä muodossaan, on laiton, ja alistettava muun poliisilaitoksen yhteyteen.

Ylempänä mainittu hallituksen ohjelma on, kuten sanottu, tavattoman laaja, ja kun siitä äänestettiin eduskunnassa aikaisemmin mainitulla tuloksella (47 pro, 21 contra) oli Liettuan eduskunnassa puhuttu sen puolesta ja vastaan niin kauan ja niin kiivaasti, ettei sellaista siellä ennen oltu ikänä kuultu. Kun nimittäin Liettuan eduskunta vanhan hyvän tapansa mukaan päättää istuntonsa aikaisin iltapäivällä, niin oli nyt istuttu aamuyöhön saakka. Osat olivat myös vaihtuneet: entiset hallituspuolueet olivat nyt oppositiossa ja entiset opposition puolueet kannattivat nyt hallitusta.

Reino Sylwandy

114/17.9.1926

U

~

Suomen Lähetystö

Riika, 17/9 1926.

N:o 501/L1.

Kauppi.

ULKOASIAINMINISTERIO		
119/1578 H.D. 26		
22/9-26	2 -	L.H. 1
KA	OSASTO	ASIA
5	C26	

K. Herra M i n i s t e r i,

Raportti N:o 144 Liettuaasta

jossa:

1) Hallituksen asema

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, va-
kuutus mitä syvimmästä kunnioituksestani

Reino Sylvander

K. Herra

Ulkoasiainministeri S e t ä l ä.

Helsinki.

Raportti N:o 144 Liettuasta.Hallituksen asema.

Liettuan nykyinen hallitus on keskustalais-vasemmistolainen ja perustuu maalaispuolueen (kansansosialistit) ja sosialidemokraattien kompromissiin, jota erinäiset pikku ryhmät, kuten saksalaiset ja juutalaiset, asettuivat kannattamaan, kun nykyinen pääministeri Sleževičius viime kesäkuussa muodosti hallituksensa saaden Liettuan eduskunnassa luottamuslauseen 47 äänellä 21 oikeistoääntä vastaan (kaikkiaan 85). Se oli huomattava voitto, jonka saamista helpotti se, että entiset oppositiossa olleet puolueet tunsivat vielä "aseveljeyden" sympatiaa toisiaan kohtaan. Silloinen kompromissi "maksoi" kuitenkin "maalaiskansalle" (laudiminkai), jota juuri Sleževičius johtaa, huomattavan paljon, sillä sosialidemokraatit vaativat hallituksen ohjelmaan joukon yhteiskunnallisia kysymyksiä (tapaturma-, sairaus-, vanhuusvakuutus, politisen polisilaitoksen uudistus y.m.) joitten ratkaisemiseksi heille toivottuun suuntaan Sleževičius antoi lupauksensa.

Näin ollen pidettiin Sleževičius'en hallitusta hyvin lujana ja sen asemaa huolettoman varmana. Sanottiin, että se tulee istumaan kauan. M.m. Ulmanis sanoi siitä sen jälkeen, kun oli viime heinäkuussa käynyt Kovnossa, että pitää Sleževičius'en hallitusta "kadehdittavan lujana."

Mutta aivan viime aikoina on alkanut liikkua huhuja, että Liettuan hallituksen asema ei ole niinkään luja, että saadaanpa nähdä, kun Liettuan eduskunta t.k. 24 p:nä kokoontuu, pysyvätkö sosialidemokraatit lujina "laudiminkkien" (maalaispuolue) rinnalla ja mitä tekevät Memelin saksalaiset, joilla on kansainliitossa valitus Kovnon hallitusta vastaan Memel-asiassa. Sosialidemokraatteja on Liettuan eduskunnassa 15 ja saksalaisia 6. Sen jälkeen kun sotatila, aivan Sleževičius'en hallituskauden alussa, lakkautettiin ja kun polisilaitoksessa samaan aikaan vapaampi henki pääsi vallalle, alkoi etupäässä kaupunkilaistyöväen keskuudessa "poliittinen käymisprosessi" mikä on johtanut useihin lakkoihin. Kun maan taloudellinen asema paraikaa on vaikea ja kun vuoden sato taas tänäkin vuonna on heikonpuoleinen (puhutaan 100-150 tonnin viljatuonnista jotta päästäisiin talven yli) niin on lakkojen lopettaminen ollut vaikeata, ja arvellaan, että työselkkauksia tulisi syksyn kuluessa ja etenkin talvella tapahtumaan. Nykyään on työttömien luku Liettuassa noin 2000, mutta pelätään sen talven kuluessa nousevan 6-7 tuhanteen, mikä olisi Liettuan olosuhteissa jo pelottavan suuri luku, jota nykyään etupäässä Brasiliaan ja Ranskaan kulkeva siirtolaisuus ei voi paljoakaan vähentää. Tiedetään, että hallitus on nyt jo ryhtynyt toimenpiteisiin hankkimukseen työtä työttömille ensi talveksi, mutta juuri nämä toimenpiteet ovat aiheuttaneet

erimielisyyttä hallituksessa, jossa sisäministerinä on työttömille ja lakkolaisille suopea sosialidemokraatti. Kaiken tämän lisäksi odottavat sosialidemokraatit aikaisemmin mainittujen yhteiskunnallisten kysymysten esilleottamista, jota "laudininkit", päinvastoin, eivät tunne olevan halukkaita tekemään. Olen kuullut, että näitten keskuudessa olisi jo ajateltu sitäkin, että liettualaisen oikeiston vasen siipi (työliitto, jolla 5 edustajaa, ja maanviljelijäin liitto, jolla 11 edustajaa) liittyisi keskustan (laudininkit -22, kansanpuolue - 3, ja talonpoikaipuolue - 2 edustajaa) kanssa hallitusta muodostamaan, jolloin sosialidemokraatit ja saksalaiset voitaisiin jättää pois. Kun liettualaisessa oikeistossa on saatu vihiä tällaisista suunnitelmista, on asia juuri oikeiston vasemman siiven miehissä herättänyt vastakaikua. Niinpä julkaisi "Juutalaisten ääni" viime viikolla entisen pääministeri Bistrasin haastattelun, jossa tämä ensiksikin mainitsee, että Liettuan kansallisista vähemmistöistä ovat ainoastaan juutalaiset sopivat yhteistyöhön hallituspuolueitten kanssa, koska puolalaiset Varsovan ja saksalaiset Berlinin käskettävinä ovat mahdottomia (Venäläisiä edustajia ei Liettuan eduskunnassa ole nyt ensinkään). Arvosteltuaan ankarasti hallituksen toimenpiteitä, etenkin virkamiesten erottamista muka säästävyyssyistä, tri Bistras suoraan vastaa, että luonnollisin koalitio olisi nykyään: keskusta, oikeistosta vasen sivusta ja juutalaiset. Hän arvelee, että kristilliset demokraatit (14 edustajaa) tulisivat toivottavasti antamaan tällaiselle koalitiolle neutralisen suhtautumisensa.

Että liettualainen oikeisto, joka aikanaan niin murhaavasti arvosteli Sleževičius'en hallituksen ohjelmaa ja niin suurella melulla asettui sitä vastaan, antaisi nyt keskustan johtamalle hallitukselle osittaista kannatusta, johtuu siitä, että oikeisto ei millään muotoa haluaisi sosialidemokraattien vaatimia lakeja yhteiskunnallisissa asioissa. Olen myös kuullut, että tällainen ajatus on herättänyt tyytymättömyyttä itsensä Sleževičius'en johtaman laudininkai-puolueen vasemmassa syrjässä, jossa kuulemma on uhattu siirtyä vasemmalle ja mahdollisesti erota puolueesta. Laudininkit ovat Liettuan suurin puolue, jolla on eduskunnassa 22 jäsentä (kaikkiaan 85). Pian alkava eduskunnan istuntokausi on osottava jäävätkö laudininkit yhteistyöhön sosialidemokraattien kanssa vai taipuvatko oikeiston puoleen. — Mainittakoon vielä, että ne Sleževičius'en hallituksen toimenpiteet, jotka ovat merkitykseltään suurimpia ja jotka ovat herättäneet liettualaismielisessä oikeistossa niin suurta tyytymättömyyttä ovat etupäässä: "gotatilan" lakkauttaminen (paitsi yhden km levyisellä

rajavyöhykkeellä etelässä ja idässä), amnestia (noin 800 vapautetaan ja oikeudenkäynti noin 350 henkilöä vastaan keskeytetään; noin 150 jo päästetty Kovnon vankilasta, etupäässä sotilaskarkureja, Memelin kapinalliset ja kommunistien entinen johtaja; kommunisteja ei ole eduskunnassa), poliittisen poliisilaitoksen uudistus (laitoksen ent. johtaja Račys on vangitsemisen pelosta paennut Saksan puolelle; häntä syytetään m.m. siitä, että on antanut alaistensa virkamiesten "rääkätä" valtiollisia vankeja tai ainakin kohdella heitä hirveän kovakouraisesti), paino- ja kokoontumisvapaus (jossa on palattu entiseen ennen kristillis-demokraattista hallitusta olleeseen asiaintilaan), taipuvaisuus työttömien ja lakkolaisten vaatimuksiin (mikä on vaatinut paljon valtion varoja, "höllyttänyt kuria ja järjestystä", ja järkyttänyt klerikalista Liettuaa "kirkon perustaa myöten"), Memelin kysymys (jossa Sleževičius' en hallitus on muka ollut aivan liian taipuvainen ja heikko, mutta vapaamielisempi ja hyvin väleihin Saksan kanssa energisesti pyrkivä).

Etupäässä nämä toimenpiteet ja kysymykset erottavat Liettuan nykyisen "uuden kurssin" edellisen kristillis-demokraattisen hallituksen suunnasta ja asemasta.

Reino Siltvanen

not 145-148 pencil

(1/11 1966 AF)

148/20.12.1926

**Suomen Lähetystö
Finlands Beskickning
Légation de Finlande**

Prenel
Riga, 20/12-1926

No 671

K. Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 158 / 1584 K.D. 1926		
22/12.26	2 -	Liit. 1
VENÄ	OSASTO	ASIA
5	C26.	

Rap. No 148 Liettuasta,

jossa:

"Uusi presidentti, uusi hallitus,
tynkäeduskunta"

lähetetään tämän mukana 5 kpl.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, vakuutus
mitä syvimmästä kunnioituksestani

K. Herra

Ulkoasiainministeri Voionmaa

Helsinki

Raimo Lylander

*Pal. ulkoasiainministeri
1926*

Staugaitis (Liettuan presidentti ennen Grinius) maanviljelijä-
Uusi presidentti, uusi hallitus,
tynkäeduskunta.
Kun Kovnossa kello 12 jälkeen päivällä liputettiin monissa taloissa, tiedettiin kaupungilla kertoa, että Liettuan seimas (eduskunta) oli kokoontunut ylimääräiseen istuntoon. Jonkunverran myönästyneenä kokoontuikin seimas klo 2 tienoissa. Mutta se oli "tynkäeduskunta", joka istui, sillä läsnä oli ainoastaan 42 edustajaa: 14 kristillisdemokraattia, 11 maanviljelijäliittolaista, 5 työliittolaista, 3 kansanpuoluelaista (joista uusi presidentti Smetona ja pää- & ulkomin. prof. Voldemaras tunnetuimmat), 2 talonpoikaismpuoluelaista (eli kaikki edustajat yllämainituista puolueista), 3 puolalaista, 1 saksalainen, 1 juutalainen, 1 memeliläinen, mutta maan suurimmasta puoluudesta (jolla 22 edustajaa) maalaispuolueesta (laudininki) vain 1, nimittäin tri Staugaitis, seimasin puhemies, joka siis oli jo vapautettu pidätyksestä. Poissa olivat paitsi maalaispuoluetta, kaikki 15 sosialidemokraattia ym. Siis läsnä oli 42 edustajaa ja poissa 43 edustajaa (yht. siis 85) Läsnäolevista lukeutuu 30 (krist.-dem:t, maanvilj.liitto jatyöliitto) liettualaiseen oikeistoon, kaikki vieraskansallisuudet lukeutuvat omaan oikeistoonsa ja pienet kansanpuolue ja talonpoikaismpuolue keskustaan. Läsnäolevista näkyy myös, että vallankaappaus oli oikeiston kannattama ja että 41 (ent. puhemies tri Staugaitis pois laskettuna) edustajaa on tavallaan antanut sille "siunauksensa". Tarvitaan vielä muutama edustaja, niin arvelee oikeisto voivansa sanoa seimasta "lailliseksi", ja mikä vielä tärkeämpää, sen toimenpiteitäkin lailliseksi. Mikäli Memelistä tänne tulleet sänkösanommat tänään tietävät kertoa, on Liettuan uusi hallitus jo ryhtynyt toimenpiteisiin saadakseen vähemmistökansallisuuksilta kannatusta. Mitä erikoisesti saksalaisiin tulee, pitäisi Smetonan ~~voit~~ voida auttaa, sillä hän on heidän keskuudessaan pidetty ja nauttii sympatioja Saksassakin. Hän on aikaisemmin joutunut Memelin kuvernörin toimesta pois saksalaisystävyytensä tähden. (Memelin alueelta on seimas'ssa 5 edustajaa ja sitäpaitsi 1 saksalainen n.s. "Suur-Liettua"). Uuden hallituksen jäsenet ovat kuulemma jo kaikki. Ellisessä istunnossa oli puhemies Staugaitis lukenut ensiksi presidentti Grinius'en eropyynnön, johon tiedetään oikeiston "vahvasti" vaikuttaneen (tri Grinius lukeutuu "kukistettuihin" maalaisiin eli laudininkit, on puoluuden johtajia ja kaadetun päämin. Sleževičius'en lähimpiä ystäviä). Eduskunta oli suostunut eroon. Sen jälkeen luopui taan vain yksinkertainen enemmistö. Kun vaalit nyt ovat vissien komp-

tri Staugaitis puhemiehen toimesta ja eduskunta valitsi agronomi Stulginskasin (Liettuan presidentti ennen Griniusta) maanviljelijäin liitosta puhemieheksi, Krupavičius'en (ollut ennen pitkän aikaa m.m. maanvilj. ministerinä) krist.demokraateista 1 varapuhemieheksi ja Ambrosaitis'in (työliitto) 2 v.puhemieheksi. - Valtakunnan presidentiksi valittiin Antanas S m e t o n a (josta m.m. Reino Silvannon teoksessa "Liettua muinoin ja nyt" siv. 168 tietoja) 38 äänellä. Viime vuosina, kun n.s. krist.demokraattinen blokki on ollut hallituksessa, ei Smetonan & Voldemarasin puolueella ole ollut yhtään edustajaa seimas'ssa, mutta nyt sillä on vain 3. Näinä vuosina on tämä pieni puolue(tautininki), kansanpuolue, elänyt sangen vaikeissa olosuhteissa ja itsepäisesti kamppailnut omien päämääriensä hyväksi. Oikeistolainen krist.demokraattinen blokki on suorastaan kondellut esim. Smetonaa ja Voldemarasta niin ankarasti ja väkivaltaisesti, että sellaista harvoin tapaa. He ovat olleet joskus vangittuinakin kirjoitustensa vuoksi (etenkin viikkolehdessä "Vairas") ja karkotettuina maaseudulle sekä aina ankaran polisivalvonnan alaisina. Kun krist.demokraattinen blokki viime eduskuntavaaleissa joutui alakynteen, niin se alkoi heti "kosiskella" ennen sortamiaan "tautininkeja", jotka siksi, että heidän pieni edustajamääränsä on perin tarpeellinen ent. krist.demokraattiselle leirille lisäksi, ovat nyt saaneet varsin huomattavan asemansa kahden leirin välimailla. Sitä paitsi on smetonalaisilla joissakin yhteiskunnallisissa kysymyksissä hyvin vanhoillinen luonne, joskin ovat vapaan sanan tunnetuita "sotureja".

Mitä Liettuan uuteen hallitukseen tulee, on se, mitä edellisessä raportissani tiedotin ministerilistasta, paikkansapitävä. Siinä ovat kaikki muut paitsi sisäministeri vanhastaan kokeneita miehiä ja hallitustekijöitä. Olen juuri saanut kirjelmän pää- & ulkomin. Voldemarasilta joka ilmoittaa Liettuan presidentin antaneen hänen tentäväkseen hallituksen muodostamisen. Kirjelmässä viitataan muuten tavanmukaisesti hyvien välien harrastukseen, jota hän ulkoministerinä lujasti toivoo (Kirjelmä on päivätty Kaunasissa eli Kovnossa 18/12). Uuden hallituksen ohjelmasta ei täällä ole vielä tietoja, sillä nähtävästi sitä ei vielä ole esitetty. — Entisen hallituksen jäsenet ovat kuulemma jo kaikki vapautetut pidätyksestä.

Sanomalehdistölle on uusi presidentti antanut seuraavanlaisen ilmoituksen: Tapantuneet vaalit eivät ole valtiopäiväjärjestystä vastaan, sillä vain siinä tapauksessa, että presidentti valitaan uudestaan, vaaditaan 2/3 eduskunnan äänistä. Uuden presidentin valitsemiseen vaaditaan vain yksinkertainen enemmistö. Kun vaalit nyt ovat vissien komp-

likatioiden vaikeuttamat, niin on huomattava, että tämä vaali oli³ ainoa ulospääsy tilanteesta. Vakuumuksen mukaan ovat pääasialliset tapahtumat nyt ohii. Ylimeno ei ole aiheuttanut Liettualle mitään tuskallisia muutoksia, ja nyt on valtakuntaan taas palaava täydellinen rauha.

Tänään ovat viimeisetkin hallitusministerit ottaneet ministeriöittensä johdon käsiinsä. Jolleivät sosialidemokraatit ja "laudinit" tule eduskuntaan jatkamaan sen työtä, on hyvin mahdollista, että seimas hajotetaan, ja toimitetaan uudet vaalit. Eräessä haastattelussa on Voldemaras kuulemma sanonut, että uuden hallituksen ensimmäisenä tehtävänä tulee olemaan "laillisen muodon etsiminen nykyiselle tilanteelle". Balttilaisesta valtioliitosta hän on sanonut, että siinä on enemmän tunnetta kuin järkeä. Sellaisen liiton idea on vain poliittista romantiikkaa. Sovjetti-Venäjänsä suhteet eivät tule muuttumaan ja uusi hallitus tulee tunnustamaan Liettuan eduskunnan ratifioiman sopimuksen Venäjän kanssa. Myös suhteet muihin valtioihin jäänevät entiselleen.

Kovnosta on tänne saapunut muuan sähkösanoma, jossa vallankaappauksen "diktaattori" Plehavičius tiedottaa, että sotaväki ryntäsi ratkaisevaan tehtävään siksi, että sen keskuudessa tiedettiin bolshevikien kaikessa hiljaisuudessa valmistelevan Liettuan vapauden loppua. Muuten on Kovnossa kuten Liettuassa yleensä taas rauhallista eikä Memelistäkään ole sen kummempia kuulunut, vaan sanotaan saelläkin mielialan asettuneen.

Seuraavassa muutamia otteita Suomen konsulin Kovnossa kirjeistä:

"18/12- Kaikki käy laillisesti, vaikka tietenkä pakosta. Vastustusta ei ole havaittavissa ja kaikki näkyvät olevan tyytyväisiä. Eilen oli kaduilla enemmän uteliaita kävelijöitä kuin tavallisesti, pieniä sotilaspatrulleja jne. Muuten aivan arkinen elämä, liikkeet ja virastot toimivat. Maaseudultakaan ei kuulu mitään unkaavan. Jutut Kovnoa vastaan tulevista joukko-osastoista ovat tuulesta temmatut.... Ev Glovackis ja majuri Plehavičius ovat molemmat työnsä tehtyään palanneet jatkamaan keskeytynyttä tutkintovankeutta, jotta kaikki kävisi laillisesti eikä kenelläkään olisi myöhemmin moittimisen syytä..... Puhuttelin erästä Memelin alueen edustajaa tiedustellen hänen suhtautumistaan nykytapahtumiin. Hän sanoi, että heille on saman tekevä kuka täällä hallitsee, kunhan heillä vaan on siitä nyötyä."

Riitassa ovat Liettuan tapahtumat herättäneet jonkunverran vastakaikua Latvian oikeiston äärimmäisellä rintamalla ja ovat m.m. Kansallisklubin jäsenet lähettäneet Kovnon uudelle hallitukselle tervehdyssähkösanoman.

Reino Sjöstrand

not 149-150 punctured

11/11 1966 MF